

Валерій Валерійович Дараган,
канд. юрид. наук, старший викладач
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ

УДК 339.922 (477)

ВПЛИВ ПРОЦЕСУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА СФЕРУ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Стаття розкриває вплив процесів глобалізації у контексті євроінтеграції України на сферу державних закупівель. Основну увагу в роботі акцентовано на позитивних змінах у цій сфері, які можуть статися в разі асоціації між Україною та Європейським Союзом.

Ключові слова: євроінтеграція, Європейський Союз, державні закупівлі, реформування, глобалізація.

Стан сфери державних закупівель в Україні нині викликає занепокоєння не тільки у представників правоохоронних органів, бізнес-організацій та української громадськості, а й у міжнародних організаціях та фондах, при цьому своє занепокоєння такі організації висловлюють через досить відчутні для економіки України фінансові санкції.

Так, наприкінці лютого 2011 р. Європейський Союз офіційно повідомив про призупинення безоплатної бюджетної допомоги органам державної влади у зв'язку з внесенням Верховною Радою України змін в процедуру державних закупівель. Занепокоєння було викликане рішенням не проводити конкурсні торги при закупівлі енергетичних товарів, а також послуг з водопостачання та водовідводу. У зв'язку з цим було заморожено транш на 31 млн євро. При цьому у Брюсселі зазначили, що цим санкції щодо Києва не завершаться [1].

Одним із перших завдань, направлених на відновлення та стабілізацію економіки України у нинішніх умовах, є подолання корупції у сфері державних закупівель.

Цілком слушно щодо цієї проблеми заявив під час засідання Уряду 23 березня 2014 р. Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк: «Це найбільш корумпована схема української державної влади, яка протягом року, за різними оцінками, вимивала до 300 мільярдів. Це загальний оборот серед державних

закупівель. Усі закупівлі повинні бути в Інтернеті, всі компанії — прозорі. Усі тендери повинні відбуватись виключно за попереднім інформуванням, у всіх повинно бути право взяти участь у цьому тендері, і вся громадськість і вся країна має знати хто, на яких підставах й на яких умовах виграв чи програв той чи інший тендер» [2].

Сьогодні в Україні відбуваються процеси, спрямовані на євроінтеграцію. Розвиток європейських інтеграційних процесів відбувається у різноманітних сферах і проявляється в двох основних вимірах: поряд з внутрішнім виміром, що має фундаментальне значення та охоплює різноманітні явища та процеси в рамках Європейського Союзу, а також між державами-членами, існує також дуже важливий міжнародний вимір [3]. Безумовно, зазначені процеси вплинуть практично на всі економічні процеси в Україні, в тому числі і на сферу державних закупівель.

До питань впливу євроінтеграційних процесів на управління державними ресурсами в Україні у своїх роботах зверталися: Н. В. Антонюк, К. О. Ващенко, В. А. Гошовська, М. М. Білинська, І. А. Грицяк, Б. М. Данилишин, В. С. Загорський, М. М. Іжа, Ю. В. Ковбасюк, В. А. Ландсман, А. О. Олефір, І. С. Половец, А. А. Попок, Ю. П. Сурмін та ін. Але праць щодо впливу процесу євроінтеграції на сферу державних закупівель в Україні досі практично немає.

Метою статті є визначення впливу процесів глобалізації в контексті євроінтеграції України на сферу державних закупівель в Україні, а також позитивних змін у цій сфері, які можуть статися в разі асоціації між Україною та Європейським союзом і його державами-членами.

Одним з етапів євроінтеграції виступає оптимізація законодавства України до європейських стандартів. Першим етапом реформування системи державних закупівель України є приєднання України до Угоди Світової організації торгівлі (СОТ) про державні закупівлі. Україна зобов'язалася стати оглядачем і почати переговори щодо приєднання до зазначеної Угоди з моменту приєднання до СОТ в 2008 р. Про можливість такого приєднання 6 вересня 2013 р. у ході доповіді на Годині Уряду у Верховній Раді повідомив Міністр економічного розвитку і торгівлі України Ігор Прасолов: «Тривають переговори щодо приєднання України до Угоди СОТ про державні закупівлі. Це мають надати українським компаніям доступ до ринків державних закупівель 43 країн — підписантів Угоди» [4].

На думку деяких експертів, таке приєднання відкрило б українським підприємствам доступ до закордонних державних тендерних закупівель, обсяг яких, за даними СОТ, становить \$ 80-100 млрд на рік. Так прокоментувала заяву глави Міністерства економічного розвитку і торгівлі юрист адвокатського об'єднання «Волков і Партнери» Ірина Половец. «Потенційними вигодами від приєднання до Угоди, крім доступу до ринку інших членів, є збільшення конкуренції, зниження рівня корупції, підвищення ефективності розподілу суспільних ресурсів, а також підвищення прозорості при-

йняття рішень на урядовому рівні в цілому. Зміцнення стандартів гласності та прозорості, в свою чергу, може сприяти залученню в країну інвестицій і передових технологій», — зазначила вона [5].

Що стосується самої Угоди, виходячи з її положень слід зазначити наступні зміни, які торкнуться сфери державних закупівель України [6]:

– сторони Угоди визнають, що закони, нормативні акти, процедури і практика, які стосуються державних закупівель, не повинні готуватися, прийматися або застосовуватися щодо іноземних або національних товарів і послуг, а також до іноземних або національних постачальників таким чином, щоб надавати захист національним товарам або послугам чи національним постачальникам, і не повинні створювати дискримінацію серед іноземних товарів чи послуг або серед іноземних постачальників. *Зазначена норма, на нашу думку, може негативно вплинути на можливість підтримки національного виробника.* Не можна не погодитися з думкою А. О. Олефіра, що такий підхід хоча й сприятиме певній тактичній економії ресурсів, але в той же час ліквідує стратегічні перспективи формування тих самих ресурсів [7];

– кожна Сторона зобов'язана при підготовці і в процесі застосування законів, нормативних актів і процедур, які впливають на державні закупівлі, сприяти збільшенню імпорту з країн, які розвиваються, беручи до уваги особливі проблеми менш розвинених країн і серед тих країн, які знаходяться на низьких стадіях економічного розвитку. *Зазначена стаття Угоди, на нашу думку, позитивно вплине на імпорт товарів з України, оскільки Україна відноситься до країн, що розвиваються;*

– кожна Сторона, яка є розвинутою країною, повинна, за зверненням, надавати будь-яку технічну допомогу, яку вважає потрібною, Сторонам, які є країнами, що розвиваються, у вирішенні їхніх проблем у сфері державних закупівель. Технічна допомога може включати переклад документації щодо кваліфікацій та тендерних пропозицій, зроблених постачальниками Сторін, які є країнами, що розвиваються, на офіційну мову СОТ. *Зазначена стаття, на нашу думку, сприяє збільшенню рівня конкуренції у сфері державних закупівель, що, безсумнівно, призведе до поліпшення якості закуповуваних товарів (робіт, послуг), або зменшення їх ціни.*

Другим етапом реформування системи державних закупівель України буде підписання Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, і Європейським союзом і його державами-членами, з іншого боку (далі Угода).

Виходячи з положень проекту зазначеної Угоди, розглянемо основні зміни, що стосуються сфери державних закупівель України [8]:

– встановити наступні пороги для контрактів, перевищення яких буде регулюватися положеннями Угоди: 133.000 EUR для державних контрактів на поставку товарів і надання послуг для центральних державних органів, за винятком державних контрактів на надання послуг, визначених у Директиві 2004/18 / ЄС Стаття 7.b абзац 3; 206.000 EUR для державних контрактів на

поставку товарів і надання послуг, на які не поширюється попередній пункт а; 5.150.000 EUR для державних контрактів на виконання робіт і державних концесій; 5.150.000 EUR для державних контрактів на виконання робіт у комунальному та інфраструктурному секторах; 412.000 EUR для державних контрактів на поставку товарів і надання послуг у комунальному та інфраструктурному секторах. *Зазначене певною мірою поліпшить становище національних виробників;*

– закупівля відбувається виходячи з принципів недискримінації, рівного ставлення, прозорості та пропорційності. Виникає питання щодо принципу пропорційності. Зазначений принцип є новим для системи державних закупівель в Україні, сьогодні державні закупівлі в Україні здійснюються з дотриманням таких принципів: добросовісна конкуренція серед учасників; максимальна економія та ефективність; відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель; недискримінація учасників; об'єктивна та неупереджена оцінка пропозицій конкурсних торгів; запобігання корупційним діям і зловживанням; вільне переміщення товарів; свобода надання послуг [9]. Виходячи із загальних положень про принципи державних закупівель, принцип пропорційності полягає в тому, що формальна сторона процедури повинна відображати масштаб і природу закупівельного контракту, повинна погоджувати вартість і обсяг контракту з вибором процедури конкурсу [10]. *Зазначені зміни, на нашу думку, деякою мірою знизять рівень корупції у сфері державних закупівель;*

– сторони посилять співпрацю шляхом обміну досвідом та інформацією, яка стосується їх найкращих практик і нормативно-правової бази. *Такі зміни, на нашу думку, сприятимуть виведенню нормативно-правового регулювання сфери державних закупівель в Україні на якісно новий рівень.*

Підсумовуючи, варто зазначити, що вплив процесів глобалізації в контексті євроінтеграції України, що пов'язані з реформуванням системи державних закупівель, приведуть до наступних позитивних змін:

- збільшення конкуренції;
- зниження рівня корупції;
- підвищення ефективності розподілу суспільних ресурсів;
- підвищення прозорості прийняття рішень на урядовому рівні;
- відкриє українським підприємствам доступ до закордонних державних тендерних закупівель;
- збільшення якості закупаваних товарів (робіт, послуг);
- здешевлення закупаваних товарів (робіт, послуг), що вплине на економію державних коштів;
- введе нормативно-правове регулювання сфери державних закупівель на якісно новий рівень.

Однак, на нашу думку, більшість цих змін можуть негативно вплинути на розвиток української економіки у разі відсутності законодавчо закріплених положень щодо захисту національного виробника.

Список літератури: 1. Госзакупки дорого обходяться [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kommersant.ua/doc.html?docId=1590491.html>. 2. Уряд звернеться до Парламенту невідкладно проголосувати законопроект про держзакупівлі, який відповідає європейським стандартам [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=247132124.html. 3. Антонюк Н. В. Актуальні проблеми дослідження європейської інтеграції / Н. В. Антонюк // Вісник Львівського ун-ту. Серія міжнародні відносини. 2012. – Вип. 30. – С. 9–17. 4. Україна може приєднатися до Угоди СОТ про державні закупівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246656463&cat_id=244276429. 5. Присоединение к соглашению ВТО о госзакупках откроет украинским компаниям рынок объемом до \$100 млрд в год [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.volkovpartners.com/s/home/comments/546>. 6. Угода про державні закупівлі від 15.04.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_050/conv. 7. Олефір А. Закон про закупівлі: початок реформування / А. Олефір [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apteka.ua/article/293922>. 8. Угода про асоціацію між Україною, з одного боку, і Європейським Союзом і його державами-членами, з іншого боку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://comeuroint.rada.gov.ua/komevrouint/doccatalog/document?id=56219>. 9. Про здійснення державних закупівель : Закон України від 10.04.2014 р., № 1197-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1197-18/conv>. 10. Сфера, фокус и основные выводы о законодательстве и практике государственных закупок в странах операций ЕБРР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_050/conv.

ВЛИЯНИЕ ПРОЦЕССА ЕВРОИНТЕГРАЦИИ НА СФЕРУ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЗАКУПОК В УКРАИНЕ

Дареган В. В.

Статья раскрывает влияние процессов глобализации в контексте евроинтеграции Украины на сферу государственных закупок в Украине. Основное внимание акцентируется на положительных изменениях в этой сфере, которые могут произойти в случае ассоциации между Украиной и Европейским Союзом.

Ключевые слова: евроинтеграция, Европейский Союз, государственные закупки, реформирование, глобализация.

THE INFLUENCE OF EUROPEAN INTEGRATION TO THE SPHERE OF PUBLIC PROCUREMENT IN UKRAINE

Daragan V. V.

The article is dedicated to the impact of globalization in the context of European integration of Ukraine, to the sphere of public procurement in Ukraine. The main attention of the paper, the author focuses on the positive developments in the field of public procurement in Ukraine that may occur in the case of association between Ukraine, on the one hand, and the European Union and its Member States, on the other hand.

Key words: European integration, the European Union, public procurement, reform, globalization.

Надійшла до редколегії 01.08.2014 р.